

مؤسسه علمی آموزشی آیین علوی

پاسخنامه آزمون اختصاصی علوم انسانی (دوازدهم)

تاریخ آزمون: ۱۴۰۱/۸/۲۷

آغاز: ۸:۳۰ پایان: ۱۲:۲۰

شماره دانش آموزی:

نام خانوادگی:

نام:

مدت پاسخگویی: ۲۳۰ دقیقه

تعداد سؤال: ۱۱۵

ردیف	عنوان	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی
۱	عربی تخصصی	۱۵ سؤال	۱	۱۵	۳۰ دقیقه
۲	ریاضی و آمار	۱۵ سؤال	۱۶	۳۰	۳۰ دقیقه
۳	علوم و فنون	۱۵ سؤال	۳۱	۴۵	۳۰ دقیقه
۴	جغرافی	۱۵ سؤال	۴۶	۶۰	۳۰ دقیقه
۵	تاریخ	۱۵ سؤال	۶۱	۷۵	۳۰ دقیقه
۶	جامعه‌شناسی	۱۰ سؤال	۷۶	۸۵	۲۰ دقیقه
۷	فلسفه	۱۵ سؤال	۸۶	۱۰۰	۳۰ دقیقه
۸	روانشناسی	۱۵ سؤال	۱۰۱	۱۱۵	۳۰ دقیقه

طراحان: عربی تخصصی (استاد سروی) ریاضی و آمار (استاد سمندری)، فنون ادبی (استاد کابلی)، جغرافی (استاد عباسی)،

تاریخ و فلسفه (استاد گودرزی)، جامعه‌شناسی (استاد وکیلی)، روانشناسی (استاد علی بیگی)

ناظر علمی: استاد حسن شهریاری، مهندس علیرضا آسمانی

طراحی و تنظیم: آقایان صادق زارع و حسن شهریاری

 @Ayin_alavi

 t.me/Alavi_Ins

۱. أى عبارة ليس فيها كلمة الجمع؟

- ۱) ذَهَبَ الْغَوَاصُونَ إِلَى أَعْمَاقِ الْمُحِيطِ.
 ۲) يُدِيرُ الْحَرْبَاءُ عَيْنَيْهَا فِي إِتْجَاهَاتٍ مُخْتَلِفَةٍ.
 ۳) إِنَّ سَلْمَانَ الْفَارِسِيَّ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ.
 ۴) لَقَدْ أُنشِدَ الشَّاعِرَانِ الْكَبِيرَانِ قَصِيدَتَيْنِ عِنْدَ مُشَاهَدَتِهِمَا إِيوَانَ كَسْرَى.

پاسخ: گزینه ۴ ترجمه گزینه درست: «دو شاعر بزرگ هنگامی که ایوان کسری را دیدند، دو قصیده سرودند»

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «غواصان به اعماق اقیانوس رفتند»

کلمه‌های جمع: الْغَوَاصُونَ / أَعْمَاقِ

گزینه ۲: «آفتاب پرست دو چشمش را در جهت‌هایی مختلف می‌چرخاند»

کلمه جمع: إِتْجَاهَاتِ

گزینه ۳: «به درستی که سلمان فارسی از یاران پیامبر است»

کلمه جمع: أَصْحَابِ

یادمون باشه: دو نوع جمع داریم، جمع سالم و جمع مکسر (کلمات مثنی جزء جمع حساب نمی‌شوند)

۲. عین العبارة التي ما جاء فيها مزيدٌ ثلاثي:

- ۱) اسْتَقْبَلْنَا أَصْدِقَاءَنَا بِحَفَاوَةٍ. ۲) أَنْتُمْ تَهْرُبُونَ مِنْ قِرَاءَةِ الدَّرُوسِ. ۳) أَنْتُمْ تَشْتَعِلُونَ بِأَعْمَالٍ صَعِبَةٍ. ۴) هَيَّاكُمْ أَنْفُسَكُمْ لِلسَّفَرِ إِلَى مَشْهَدِ الْمَقْدَسَةِ.

پاسخ: گزینه ۲ «تَهْرُبُونَ» از ریشه «هرب» ثلاثی مجرد است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «اسْتَقْبَلْنَا» ثلاثی مزید از باب «استفعال»

گزینه ۳: «تَشْتَعِلُونَ» ثلاثی مزید از باب «افتعال»

گزینه ۴: «هَيَّاكُمْ» ثلاثی مزید از باب «تفعیل»

۳. كَمْ فِعْلًا مَزِيدًا فِي هَذِهِ الْعِبَارَةِ: «تَغَيَّرَتْ نَظْرَتِي بَعْدَ مُشَاهَدَةِ اجْتِهَادِ الْعُلَمَاءِ»

- ۱) واحد ۲) اثنان ۳) ثلاثة ۴) أربعة

پاسخ: گزینه ۱ زیرا تنها فعل مزید در این عبارت، «تَغَيَّرَتْ» می‌باشد.

نکته: اجتهاد مصدر و اسم است.

۴. عین المضاف و المضاف إليه:

- ۱) مدينة طهران ۲) شجرة جميلة ۳) تلك الشجرة ۴) رجل إيراني

پاسخ: گزینه ۱ گزینه‌های ۲ و ۳ «موصوف و صفت هستند» در گزینه ۴ «هم، اسم اشاره» نمی‌تواند مضاف شود.

۵. عین الخَطَأُ فِي الْأَمْرِ:

- ۱) تَشْرِكُونَ ← اِشْرَاكًا ۲) تُجَاهِدَانِ ← جَاهِدًا ۳) تُدْخِلُ ← أَدْخَلَ ۴) تَسْمَعُ ← اِسْمَعُ

پاسخ: گزینه ۱ زیرا «تَشْرِكُونَ» در باب (إفعال) است، پس همزه امر در آن فتحه می‌گیرد. (أشركوا)

۶. عین الصَّحِيحِ عَنِ مَصْدَرِ الْأَفْعَالِ: «تَقَاتَلُوا، تَشَرَّفْتُمْ، اسْتَمَعْتُمْ»

- ۱) مفاعلة، تَفَعَّلَ، استفعال ۲) تفاعل، تَفَعَّلَ، استفعال ۳) مفاعلة، تفاعل، افتعال ۴) تفاعل، تَفَعَّلَ، افتعال

پاسخ: گزینه ۴ زیرا در اسْتَمَعْتُ (س، جزء ریشه است، پس باب «افتعال» است نه «استفعال»، دو فعل دیگر مشخص است که به ترتیب در باب‌های «تفاعل و تَفَعَّلَ» هستند.

۷. عین الصَّحِيحِ فِي التَّعْرِيبِ: «مقدمة كتابي پنج صفحه است و چهار سال پیش آخرین صفحه آن را نوشتم!»

- ۱) مقدمة كتابي خمس صفحات و كتبت آخر صفحة منه قبل أربع سنوات! ۲) لكتابي خمس صفحات من المقدمة و كتبت آخر صفحة منه قبل أربع سنوات!
 ۳) الصفحات الخامسة لمقدمة كتابي و قبل أربع سنوات قد كتبت صفحة الأخيرة منه! ۴) هناك خامسة صفحات لمقدمة كتابي و قبل أربع سنين كتبت الصفحة الأخيرة منها!

پاسخ: گزینه ۱ پنج صفحه: خمس صفحات (رد گزینه‌های ۳ و ۴)، چهار سال: أربع سنوات، (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / آخرین صفحه: آخر صفحة (رد گزینه‌های ۳ و ۴)

۸. عین الخَطَأُ فِي الْبِنَاءِ لِلْمَجْهُولِ:

- ۱) كَتَبَ الطَّالِبُ الْمَقَالََةَ. ← كُتِبَتِ الْمَقَالََةُ. ۲) يَحْتَرِمُ صَدِيقِي الْوَالِدِينَ. ← يُحْتَرَمُ الْوَالِدِينَ.
 ۳) سَمِعْتُ صَوْتًا مِنْ بَعِيدٍ. ← سَمِعَ صَوْتٌ مِنْ بَعِيدٍ. ۴) قَرَأَتِ الطَّالِبَةُ الدَّرُوسَ. ← قُرِئَتِ الدَّرُوسُ.

پاسخ: گزینه ۲ نائب‌فاعل باید مرفوع باشد: «يُحْتَرَمُ الْوَالِدَانِ»

نکته: حرکت کسره در آخر فعل‌های «كُتِبَتِ» و «قُرِئَتِ» عارضی است زیرا به اسم «ال» دار رسیده است.

۹. عَيْنٌ غَيْرُ الْمُنَاسِبِ لِلْفِرَاحِ:

«..... تَلَامِيذٌ مُجْتَهِدُونَ.»

- ۱) أَتُنُّم   ۲) هُمْ   ۳) نَحْنُ   ۴) أَتُنُّنَّ

پاسخ: گزینه ۴ باتوجه به «مُجْتَهِدُونَ» که جمع مذکر سالم است، «أَتُنُّنَّ» در جای خالی خطا می‌باشد؛ چون جمع مؤنث است.

۱۰. عَيْنُ الْفِعْلِ الْمَاضِي مِنْ بَابِ «تَفَعَّلَ»:

- ۱) تَكَلَّمَ مَعَ مَدْرَسِكَ حَوْلَ مَشْكَلَتِكَ.   ۲) تَقَدَّمَ الطُّلَّابُ فِي الْإِمْتِحَانِ بِالْإِجْتِهَادِ.   ۳) سَتَخْرُجُ أُخْتِي مِنَ الْجَامِعَةِ بَعْدَ سَنَتَيْنِ.   ۴) أَتَفَكَّرُ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ.

پاسخ: گزینه ۲ «تَقَدَّمَ» (پیشرفت کرد) فعل ماضی از باب «تَفَعَّلَ» است.

در سایر گزینه‌ها به ترتیب «تَكَلَّمَ» فعل امر، «سَتَخْرُجُ» فعل مستقبل و «أَتَفَكَّرُ» مضارع از باب «تَفَعَّلَ» است.

۱۱. عَيْنُ الصَّحِيحِ عَنِ نَوْنِ الْوَقَايَةِ:

- ۱) أَخَذْتَنِي   ۲) ضَرَبْتَنِي   ۳) إِخْرَاجَنِي   ۴) مُسَاعَدَتَنِي

پاسخ: گزینه ۱ در گزینه‌های دیگر «نون» وقایه همراه با اسم آمده که نادرست است و فقط در گزینه «۱» نون وقایه همراه با فعل آمده است، گزینه‌های دیگر همگی مصدر مزید یا مجرد هستند و جزو اسم‌ها محسوب می‌شوند.

۱۲. ماهو الخطأ فی استخدام الأعداد؟

- ۱) الفصل الأربع فی السنة الايرانية فصل الشتاء.   ۲) أخذ الفائز الأول جائزة ذهبية و الفائز الثاني جائزة فضية.

- ۳) صلاة الصبح ركعتان إثنين و لصلاة المغرب ثلاث ركعات.   ۴) قرأتُ الدرس الخامس من ثمانية دروس في الكتاب.

پاسخ: گزینه ۱ الفصل الأربع نادرست است (صحیح: الفصل الرابع) فصل چهارم در سال ایرانی فصل زمستان است: عدد ترتیبی می‌باشد نه اصلی.

۱۳. عَيْنُ الْجَوَابِ الَّذِي كُلُّ أَسْمَائِهِ جَمْعُ سَالِمٍ:

- ۱) بيوت - سلاطين - ناجحات   ۲) أصوات - معلمات - شجرات   ۳) مضامين - ثمرات - شيطان   ۴) طالبين - طالبات - غرفات

پاسخ: گزینه ۴ چون مفردشان: طالب - طالبة - غُرْفَةٌ می‌باشد.

۱۴. مَيِّزُ الْعِبَارَةِ الَّتِي جَاءَ فِيهَا مَزِيدٌ ثَلَاثِي مِنْ بَابِ «أَنْفَعَالٍ»:

- ۱) أَنْفَعُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ.   ۲) اِنْتَصَرَ الْمُؤْمِنُونَ عَلَى الْأَعْدَاءِ.   ۳) اِنْتَخَيْتُمْ هَذِهِ الْأَجْوِيَةَ.   ۴) اِنْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْدَائِكُمْ.

پاسخ: گزینه ۴ در گزینه ۱ اِنْفَعُوا باب (افعال) است در گزینه ۲ اِنْتَصَرَ حرف (ن) جزء ریشه است پس باب (افتعال) است، در گزینه ۳ اِنْتَصَرَ حرف (ن) جزء ریشه و باب (افتعال) است.

۱۵. عَيْنُ صَمِيرٍ «نَا» مَفْعُولًا:

- ۱) لَا تُضْرِبْنَا   ۲) ضَرَبْنَا   ۳) عَلَّمْنَا   ۴) جَاهَدْنَا

پاسخ: گزینه ۱ لَا تُضْرِبْ: تَضْرِبُ + نا ← ما را نزن، در گزینه‌های دیگر تمامی فعل‌ها متکلم مع‌الغیر و «نا» فاعل آنها است.

۱۶. از یک قطعه مقوا، ارقام ۵، ۳، ۲، ۲ و ۱ بریده شده است. با جایگشت هر سه رقم دلخواه از آنان، چند عدد سه رقمی می‌توان ساخت؟

- ۱) ۲۸   ۲) ۳۰   ۳) ۳۲   ۴) ۳۴

پاسخ: گزینه ۴ حالت اول: هر ۳ رقم ۲ باشد.

$$۲, ۲, ۲ \rightarrow ۱ = \text{تعداد جایگشت}$$

حالت دوم: یکی از ارقام ۲ و دو رقم دیگر غیر از ۲

$$۲, \underbrace{\circ \circ}_{1, 3, 5} \rightarrow \binom{3}{2} \times \underbrace{۳!}_{\text{جایگشت ۳ رقم}} = ۳ \times ۶ = ۱۸$$

انتخاب ۲ رقم از بین ارقام ۱, ۳, ۵

حالت سوم: دو رقم ۲ و یک رقم دیگر غیر ۲

$$۲, ۲, \underbrace{\circ}_{1, 3, 5} \rightarrow \binom{3}{1} \times \frac{۳!}{۲!} = ۳ \times ۳ = ۹$$

انتخاب یک رقم از بین ارقام ۱, ۳, ۵
جایگشت یک رقم انتخابی یا دو تا رقم ۲

حالت چهارم: هر ۳ رقم غیر ۲ باشند.

$$۱ + ۱۸ + ۹ + ۶ = ۳۴ \text{ پس داریم}$$

۱۷. عبارت $n!$ برای چند عدد غیر طبیعی تعریف می‌شود؟

- ۱ صفر ۲ ۳ ۴

 پاسخ: گزینه ۲ عبارت $n!$ برای تمام اعداد طبیعی و صفر تعریف شده است، پس یک عدد غیر طبیعی داریم که $n!$ برای آن تعریف شده است

۱۸. به چند طریق می‌توان، ۶ کارمند جدید را در اتاق‌های ۳ نفره، ۲ نفره و ۱ نفره جای داد؟

- ۱ ۴۵ ۲ ۵۴ ۳ ۶۰ ۴ ۷۲

 پاسخ: گزینه ۳ از ۶ کارمند ابتدا ۳ نفر را انتخاب می‌کنیم $C(6, 3)$ و سپس از ۳ نفر باقی‌مانده ۲ نفر را انتخاب می‌کنیم $C(3, 2)$ و سپس ۱ نفر را از بین ۱ نفر باقی‌مانده انتخاب می‌کنیم $C(1, 1)$ و در نهایت طبق اصل ضرب تعداد راه‌های هر مرحله را در هم ضرب می‌کنیم:

$$C(6, 3) = \frac{6!}{(6-3)!3!} = \frac{6!}{3!3!} = \frac{6 \times 5 \times 4 \times 3!}{3! \times 3 \times 2 \times 1} = 20$$

$$C(3, 2) = \frac{3!}{(3-2)!2!} = \frac{3!}{1!2!} = \frac{3 \times 2!}{1 \times 2!} = 3$$

$$C(1, 1) = 1$$

$$\text{حاصل نهایی} = C(6, 3) \times C(3, 2) \times C(1, 1) = 20 \times 3 \times 1 = 60$$

۱۹. به چند طریق می‌توان ۸ کتاب متمایز را در ۳ دسته با دسته‌های ۳ تایی و ۲ تایی تقسیم کرد؟

- ۱ ۵۸۸ ۲ ۲۸۰ ۳ ۳۶۰ ۴ ۷۳۰

پاسخ: گزینه ۲ تنها حالت ممکن حالت ۳ - ۳ - ۲ است، پس داریم:

$$\left. \begin{array}{l} \text{انتخاب ۳ کتاب از ۸ کتاب} : \binom{8}{3} = 56 \\ \text{انتخاب ۳ کتاب از ۵ کتاب} : \binom{5}{3} = 10 \\ \text{انتخاب ۲ کتاب از ۲ کتاب} : \binom{2}{2} = 1 \end{array} \right\} \Rightarrow 56 \times 10 \times 1 = 560 \text{ حالت}$$

چون دسته‌های ۳ تایی مانده هستند پس بر ۲! تقسیم می‌کنیم. در نتیجه:

$$\frac{560}{2!} = 280$$

۲۰. در یک اتومبیل معمولی، ۵ نفر به چند طریق می‌توانند بنشینند، به طوری که ۳ نفر آن‌ها، مجاز به رانندگی باشند؟

- ۱ ۶۰ ۲ ۷۲ ۳ ۷۵ ۴ ۸۴

پاسخ: گزینه ۲ ابتدا یکی از ۳ نفر مجاز به رانندگی را انتخاب می‌کنیم، سپس از چهار نفر بعدی یکی و به همین ترتیب نفرات بعدی انتخاب می‌شوند.

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|} \hline 3 & 4 & 3 & 2 & 1 \\ \hline \end{array} \Rightarrow \text{حالات مطلوب} : 3 \times 4! = 72$$

انتخاب راننده

۲۱. اگر به طور تصادفی ۳ نفر از جامعه‌ای انتخاب شوند، با کدام احتمال ماه تولد برای هر سه یکسان است؟

- ۱ $\frac{1}{66}$ ۲ $\frac{1}{72}$ ۳ $\frac{1}{144}$ ۴ $\frac{1}{132}$

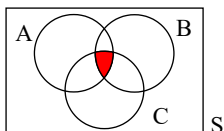
پاسخ: گزینه ۳ هر سال ۱۲ ماه دارد.

$$n(S) = 12 \times 12 \times 12$$

$$n(A) = 12 \times 1 \times 1 \Rightarrow P(A) = \frac{12 \times 1 \times 1}{12 \times 12 \times 12} = \frac{1}{144}$$

هر سه نفر سوم نفر دوم نفر اول یکماه

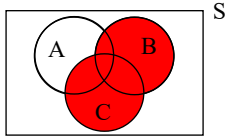
۲۲. در شکل زیر کدام پیشامد هاشور زده شده است؟

- ۱ $(A \cup B) \cap C$ ۲ $(A \cap B) \cap C$ ۳ $(A - B) \cup C$ ۴ $(A \cap B) \cup C$

 پاسخ: گزینه ۲ در شکل $A \cap B \cap C$ هاشور زده شده

۲۳. در شکل زیر کدام پیشامد هاشور زده شده است؟

$$B \cup C \quad \text{۲}$$

$$A \cup B \quad \text{۱}$$

$$A \cap C \quad \text{۴}$$

$$(B \cup A) \cap C \quad \text{۳}$$

 پاسخ: گزینه ۲ در شکل $B \cup C$ هاشور زده شده است.

 ۲۴. اگر $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6\}$ باشد، مجموعه A چند زیرمجموعه ۴ عضوی دارد؟

$$۱۰ \quad \text{۴}$$

$$۱۱ \quad \text{۳}$$

$$۱۲ \quad \text{۲}$$

$$۱۵ \quad \text{۱}$$

 پاسخ: گزینه ۱ هر مجموعه n عضوی به تعداد $\binom{n}{r}$ زیرمجموعه r عضوی دارد، چون A شش عضوی است پس جواب $\binom{6}{4}$ می‌شود.

$$\binom{6}{4} = \binom{6}{2} = \frac{6 \times 5}{2} = 15$$

 ۲۵. اگر $1 \times 2 \times x \times 20 = 5!$ باشد x کدام است؟

$$۵ \quad \text{۴}$$

$$۴ \quad \text{۳}$$

$$۳ \quad \text{۲}$$

$$۲ \quad \text{۱}$$

پاسخ: گزینه ۲

$$5! = 20 \times x \times 2 \times 1$$

$$\Rightarrow \frac{20}{20} \times 4 \times 3 \times 2 \times 1 = 20 \times x \times 2 \times 1$$

$$\Rightarrow 20 \times 3 \times 2 \times 1 = 20 \times x \times 2 \times 1 \Rightarrow x = 3$$

۲۶. از بین ۳ پیراهن متمایز و ۴ شلوار متفاوت در یک فروشگاه به چند طریق می‌توان یک شلوار یا یک پیراهن برای هدیه دادن انتخاب کرد؟

$$۵ \quad \text{۴}$$

$$۱۰ \quad \text{۳}$$

$$۷ \quad \text{۲}$$

$$۱۲ \quad \text{۱}$$

پاسخ: گزینه ۲

$$\begin{array}{c} \text{یا} \\ \uparrow \\ 3 + 4 = 7 \\ \downarrow \quad \downarrow \\ \text{سه پیراهن} \quad \text{چهار شلوار} \end{array}$$

 ۲۷. مجموعه $\{a, b, c, d, e, f\}$ چند زیرمجموعه شامل a, b و فاقد c دارد؟

$$۱۰ \quad \text{۴}$$

$$۴ \quad \text{۳}$$

$$۱۶ \quad \text{۲}$$

$$۸ \quad \text{۱}$$

 پاسخ: گزینه ۱ سؤال گفته a, b باشند و c نیست. پس برای این ۳ عضو ۱ حالت وجود دارد. اما عضوهای d, e, f هر کدام ۲ حالت دارند (در زیرمجموعه باشند یا نباشند). پس جواب برابر است با:

$$2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 = 8 \quad \text{با: } \underbrace{1}_a \times \underbrace{1}_b \times \underbrace{1}_c \times \underbrace{2}_d \times \underbrace{2}_e \times \underbrace{2}_f$$

۲۸. دو تاس متمایز را با هم پرتاب می‌کنیم. با کدام احتمال مجموع دو عدد رو شده از ۹ بیشتر است؟

$$\frac{1}{3} \quad \text{۴}$$

$$\frac{1}{6} \quad \text{۳}$$

$$\frac{2}{5} \quad \text{۲}$$

$$\frac{2}{7} \quad \text{۱}$$

پاسخ: گزینه ۳ تعداد اعضای فضای نمونه برابر است با:

$$n(S) = 6 \times \underbrace{6}_{\text{هر تاس ۶ حالت دارد}} = 36$$

 A : پیشامد آن که مجموع دو عدد رو شده بیشتر از ۹ باشد:

$$A = \{(6, 4), (6, 5), (6, 6), (5, 6), (5, 5), (4, 6)\} \Rightarrow n(A) = 6$$

$$\Rightarrow P(A) = \frac{6}{36} = \frac{1}{6}$$

۲۹. با حروف کلمه مبارزات چند کلمه ۷ حرفی می‌توان نوشت، به طوری که حرف دوم آن «م» و حرف چهارم آن «ت» باشد؟

$$۳۵ \quad \text{۴}$$

$$۷۰ \quad \text{۳}$$

$$۶۰ \quad \text{۲}$$

$$۱۲۰ \quad \text{۱}$$

پاسخ: گزینه ۲ چون ۲ حرف از قبل تعیین شده است پس در واقع ۵ جایگاه داریم که ۲ تکراری است پس حاصل برابر است با:

چون جابه‌جایی حروف تکراری بی‌تأثیر است پس حاصل را بر ۲ تقسیم می‌کنیم.

$$\frac{5!}{2!} = \frac{5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1}{2 \times 1} = 60$$

۳۰. با ارقام ۹، ۸، ۷، ۵، ۰ چند عدد سه رقمی فرد بدون تکرار ارقام می‌سازیم. با کدام احتمال این عدد مضرب ۵ است؟

- ۱) $\frac{1}{2}$ ۲) $\frac{1}{3}$ ۳) $\frac{1}{4}$ ۴) $\frac{2}{3}$

پاسخ: گزینه ۲ ابتدا تعداد کل اعداد سه رقمی فرد به دست می‌آوریم:

$$n(S) = \underbrace{3}_{\text{رقم اول صفر نباید باشد}} \times \underbrace{3}_{\{5,7,9\}} \times \underbrace{3}_{\{5,7,9\}} = 27$$

از آنجایی که این عدد فرد است. اگر بخواهیم این عدد مضرب ۵ باشد یکان باید حتماً ۵ باشد؛ داریم:

$$n(A) = \underbrace{3}_{\text{رقم اول صفر نباید باشد}} \times \underbrace{3}_{\{5,7,9\}} \times \underbrace{1}_{\{5\}} = 9$$

احتمال مطلوب برابر است با:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{9}{27} = \frac{1}{3}$$

۳۱. در مصراع «کنار نام تو لنگر گرفت کشتی عشق» کدام آرایه ادبی وجود ندارد؟

- ۱) مراعات نظیر   ۲) تشخیص   ۳) تشبیه   ۴) کنایه

پاسخ: گزینه ۲ «کشتی عشق»، تشبیه است، «لنگر گرفتن»، کنایه است و «کشتی» و «لنگر» و «کنار» مراعات نظیر هستند.

۳۲. در کدام بیت هر سه آرایه «استعاره، تشبیه و تناسب» موجود است؟

- ۱) نیست کس آگه که یار کی بنماید جمال
 ۲) در ره تو جان و دل کردم فدا
 ۳) شکنج زلف پریشان به دست باد مده
 ۴) سپهر دیده‌ام از دود آه ابری گشت

پاسخ: گزینه ۴ آرایه‌های بیت:

تشبیه: سپهر دیده (تشبیه دیده به سپهر)، دود آه (تشبیه آه به دود) / مراعات نظیر یا تناسب: ابری، باران، سپهر / استعاره: باران (استعاره از اشک). بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۳»: استعاره: دست باد / تناسب: زلف، پریشان، گره / تشبیه ندارد.

۳۳. کدام یک از گزینه‌ها جمله زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«تحقیقات ادبی و تاریخی در محدوده تاریخی مشروطه به علت اشتغال اهل قلم به روزنامه‌نویسی و موضوعات دیگر جاذبه‌ای نداشت. تنها اثر قالب توجه ..... تألیف ناظم الاسلام کرمانی است که موضوع آن ..... است.»

- ۱) منشآت - تاریخ مشروطه   ۲) تاریخ بیداری ایرانیان - وطن دوستی
 ۳) تاریخ بیداری ایرانیان - تاریخ مشروطه   ۴) منشآت - وطن دوستی

پاسخ: گزینه ۳ ناظم الاسلام کرمانی کتاب تاریخ بیداری ایرانیان را با موضوع تاریخ مشروطه نوشت.

۳۴. وزن بیت «خیال روی تو را می‌برم به خانه خویش / چو بلبل که برد گل به آشیانه خویش» با کدام بیت یکسان است؟

- ۱) شعری به تابناکی و نظمی به روشنی
 ۲) نیایم گله از خوی این و آن کردن
 ۳) گر فلک نشناخت قدر ما رهی عیبش مکن
 ۴) برون نمی‌رود از خاطر خیال وصال

پاسخ: گزینه ۲ تقطیع بیت صورت سؤال:

خِش	ی	ن	خا	ب	رَم	بَ	می	را	تُ	ی	رو	ل	یا	خِ
✓ -	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U
خِش	ی	ن	یا	شِ	آ	بَ	گل	رد	بَ	کِ	لی	بُ	بل	چُ
✓ -	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U
	فعلن			مفاعِلن			فعلاتِن				مفاعِلن			

تقطیع بیت گزینۀ ۲:

دن	ابدال	نَ	یا	یَ	دَم	گَ	لِ	از	خو	ی	ای	نُ	آ	کر	
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	✓ -	-	
دن	کر	د	را	تَ	شز	دِ	لِ	خِی	شم	چِ	می	تَ	و	کر	
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	-	
	ابدال													فعلن	
															مفاعِلن
															فعلاتِن
															مفاعِلن

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

(۳) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(۴) مفاعِلن فعلاتِن مفاعِلن فعلاتِن

۳۵. کدام بیت در وزن ناهمساز سروده شده است؟

- (۱) به جز باد سحرگاهی که شد دمساز خاکستر؟
 (۲) چه نصیبی است کز آن چشمه نوشینم هست
 (۳) موج رقص انگیز پیراهن چو لغزد بر تنش
 (۴) همان یگانه حسنی اگرچه پنهانی
 که هر دم می‌گشاید پرده‌ای از راز خاکستر
 چه بلایی است کز آن قامت و بالایم نیست
 جان به رقص آید مرا از لغزش پیراهنش
 اگر دوباره بر آبی هزار چندان

پاسخ: گزینه ۴ وزن بیت: «مفاعِلن فعلاتِن مفاعِلن فع لن» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در وزن همسان «مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن»

گزینه «۲»: «فعلاتِن فعلاتِن فعلاتِن فاعلن»

گزینه «۳»: «فاعلاتِن فاعلاتِن فاعلاتِن فاعلن»

۳۶. وزن بیت زیر کدام است؟

«ای ساقی از آن پیش که مستم کنی از می من خود ز نظر در قد و بالای تو مستم»

- (۱) مستفعل مستفعل مستفعل فع
 (۲) مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن
 (۳) مستفعل فاعلات مستفعل فع
 (۴) مفعول مفاعِلن مفاعِلن فع

پاسخ: گزینه ۲ گزینۀ ۲: من / حُد / ز: مفعول - نَ / ظَر / دَر / قَ: مفاعیل - دُ / با / لا / ی: مفاعیل - تَ / مَس / تَم: فعولن

۳۷. نوع نثر دهخدا در «چرند و پرند» مورد توجه چه کسانی در نویسندگی قرار گرفت؟

- (۱) جلال آل احمد - صادق هدایت (۲) جلال آل احمد - سیمین دانشور (۳) محمدعلی جمالزاده - صادق هدایت (۴) محمدعلی جمالزاده - سیمین دانشور

پاسخ: گزینه ۳ دهخدا در رواج نثر ساده و عامیانه که بعدها در داستان‌های محمدعلی جمالزاده و صادق هدایت به کار رفت، نقش مؤثری داشت.

۳۸. جمله زیر کدام یک از شاعران را توصیف می‌کند؟ شعرا و چگونه بود؟

«شاعروطنی از موسیقی‌دانان بزرگ عهد مشروطیت بود. عرصه هنر وی تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی‌ای بود که در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار مؤثری داشت.»

- (۱) محمد تقی بهار - محاوره‌ای و قابل فهم
 (۲) فرخی یزدی - با صلابت و دشوار
 (۳) ایرج میرزا - ساده و روان
 (۴) عارف قزوینی - ساده و به دور از پیچیدگی

پاسخ: گزینه ۴ شعر عارف قزوینی ساده و دور از پیچیدگی بود.

۳۹. کدام یک از عوامل زیر در دورهٔ بازگشت و بیداری در بیداری جامعه مؤثر نبود؟

- ۱) تأثیر جنگ‌های نافرجام ایران و روس
 ۲) توجه به ادبیات و رونق بازار شعر و شاعری
 ۳) کوشش‌های عباس میرزا در روی آوردن به دانش و فنون نوین
 ۴) اعزام دانشجویان ایرانی به خارج از کشور برای تحصیل

پاسخ: گزینه ۲ عوامل زیر در بیداری جامعه مؤثر بودند:

- ۱- تأثیر جنگ‌های نافرجام ایران و روس ۲- توجه مردم به واقعیت‌ها و امکانات فنی دنیای جدید
 ۳- کوشش‌های عباس میرزا، ولیعهد فتحعلی‌شاه، در روی آوردن به دانش و فنون نوین
 ۴- اعزام دانشجویان ایرانی به خارج از کشور برای تحصیل
 ۵- رواج صنعت چاپ و روزنامه‌نویسی و ترجمه و نشر کتاب‌های غربی
 ۶- تأسیس مدرسهٔ دارالفنون به فرمان امیرکبیر و آموزش دانش‌های نوین در آن

۴۰. تعداد پایه‌های آوایی کدام گزینه از سایر گزینه‌ها بیشتر است؟

- ۱) تو ددی نداری که دردت مباد
 ۲) از آن ساعت که دیدم گوشوارش
 ۳) ما را تو به خاطری همه روز
 ۴) بهشت است اینکه من دیدم نه رخسار
 از آن رحمت نیست بر درد من
 ز چشمانم بیفتادست پروین
 یک روز تو نیز یاد ما کن
 کمند است آنکه وی دارد نه گیسو

پاسخ: گزینه ۱ وزن و تعداد پایه‌ها در همهٔ گزینه‌ها به ترتیب:

- ۱

م باد	ک در دت	ن داری	تُ در دی
-U	--U	--U	--U
فعل	فعلولن	فعلولن	فعلولن

- ۲

ش وا رش	ک دی دم گو	آزان ساعت
فعلولن	مفاعیلن	مفاعیلن
--U	--U	--U

- ۳

م روز	خا ط ری ة	ما را تُ ب
فعلن	فاعلاتُ	مستفعل
--	U-U-	UU--

- ۴

ن رخ سار	ک من دی دم	ب هـ ش تس تیـ
فعلولن	مفاعیلن	مفاعیلن
--U	--U	--U

۴۱. کدام یک از گزینه‌های زیر در مورد ایرج میرزا صادق نیست؟

- ۱) در به کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت داشت.
 ۲) در طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود.
 ۳) شعرهای او به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن است.
 ۴) از شعرهای غربی ترجمه‌هایی منظوم پدید آورده است که در نوع خود ابتکاری محسوب می‌شود.

پاسخ: گزینه ۳ ایرج میرزا در به کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت بسیار داشت. در طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود. در شعر وی اگرچه اندیشه‌های نوگرایانه وجود دارد، ولی جایگاه خانوادگی (از نوادگان فتحعلی شاه قاجار) و تفکرات شخصی او مانع از آن می‌شود که در ردیف شاعران آزادی‌خواه مشروطه قرار گیرد. ایرج میرزا از شعرهای غربی نیز ترجمه‌هایی منظوم پدید آورده است که در نوع خود ابتکاری محسوب می‌شود. قطعهٔ «قلب مادر» یکی از آن نمونه‌هاست که با بیت زیر آغاز می‌شود:

«داد معشوقه به عاشق پیغام
 که کند مادر تو با من جنگ»

عبارت گزینهٔ (۳) در توضیح سبک شعری «نسیم شمال» است.

۴۲. کدام یک از گزینه‌های زیر درست است؟

- ۱) مجلهٔ بهار با مدیریت ملک الشعراء بهار به عرصهٔ ظهور رسید. ۲) در عصر مشروطه بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های سیاسی بود.
 ۳) رمان شمس‌الدین و قمر نوشتهٔ محمدباقر میرزا خسروی است. ۴) اولین کسی که در ایران به نوشتن نمایشنامهٔ فارسی پرداخت، میرزا آقا تبریزی بود.

پاسخ: گزینه ۴ نادرستی‌هایی که در سایر گزینه‌ها دیده می‌شود:

گزینهٔ ۱: مجلهٔ بهار نشریه‌ای ادبی محسوب می‌شد که به وسیلهٔ میرزا یوسف خان اعتصامی آشتیانی منتشر شد.

گزینهٔ ۲: در عصر مشروطه بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های تاریخی بود.

گزینهٔ ۳: رمان «شمس‌الدین و قمر» را میرزا حسن خان بدیع نوشته است.

۴۳. وزن عروضی کدام مصراع در مقابل آن، غلط آمده است؟

- ۱) جهان شب است و تو خورشید عالم آرایی (مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلن)
 ۲) ای حسن خط از دفتر اخلاق تو بایی (مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن)
 ۳) کس نماند که به دیدار تو واله نشود (فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن)
 ۴) به سر رهاست آورم هر شب (فعلاتن مفاعیلن فعلن)

پاسخ: گزینه ۲ وزن درست: مفعول مفاعیل مفاعیل فعلن

وزن دوم:

ای حُسْنِ غ	طَرَفِ تَر	أَخْلَاقِ ت	بِأَيِّ
مستعمل	مستعمل	مستعمل	مستف

۴۴. در کدام گزینه، نشانه‌های هجایی بیت «ای قبلهٔ جان کجاست جویم / جانی و به جان هوات جویم» درست آمده است؟

- ۱) - - U - U - UU - - ۲) - - - U - U - UU - - ۳) - - - U - U - U - - - ۴) - - - UU - U - U - - -

پاسخ: گزینه ۱
 ای ق ب ل | ی ج ا ک ج | ت ج و ی
 - - - U - U - UU | - U - U - U - | - - -
 ج ا ن ی ئ | ب ج ا ن ه و ا | ت ج و ی

۴۵. کدام یک از آثار زیر از «محمدتقی بهار» نیست؟

- ۱) تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران ۲) سبک‌شناسی ۳) قلب مادر ۴) تاریخ تطوّر نظم فارسی

پاسخ: گزینه ۳ از محمدتقی بهار در جایگاه شاعر و پژوهشگر آثاری مانند تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران، سبک‌شناسی، تاریخ تطوّر نظم فارسی، دیوان اشعار و تصحیح‌های ارزشمند و مقالات علمی بسیاری به جای مانده است. قطعهٔ «قلب مادر» ترجمهٔ منظومی است از ایرج میرزا.

۴۶. کدام عبارت با مفهوم «شهرگرایی» مطابقت بیشتری دارد؟

- ۱) بروز تحولات صنعتی و ورود کشورها به عصر نوسازی ۲) رواج شیوه‌های زندگی و رفتار و مظاهر شهری در روستاها
 ۳) تغییر نقش و عملکرد روستا و رونق صنایع کوچک تبدیلی ۴) استفاده از ماشین‌آلات کشاورزی و عناصر و خدمات شهری

پاسخ: گزینه ۲ منظور از شهرگرایی روندی اقتصادی-اجتماعی است که طی آن شیوه‌های زندگی، رفتار و عملکردها، ارزش‌ها و مظاهر شهری در روستاها و بین روستانشینان رواج می‌یابد.

۴۷. آستانهٔ نفوذ در سلسله مراتب سکونتگاه‌ها به چه معناست؟

- ۱) حداقل جمعیتی که تقاضای کالا، خدمات، رفت و آمد یا عملکردی از سکونتگاه دارد.
 ۲) حداقل جمعیتی که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از سکونتگاه دارند.
 ۳) بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای دریافت خدمات از سکونتگاه طی می‌کنند.
 ۴) بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای رفت و آمد و دریافت خدمات طی می‌کنند.

پاسخ: گزینه ۲ به حداقل جمعیتی که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از یک سکونتگاه دارند، آستانهٔ نفوذ آن می‌گویند.

۴۸. منطقهٔ آبر شهری به کدام یک از مفاهیم زیر اطلاق می‌شود؟

- ۱) مادرشهر ۲) هستهٔ اولیه ۳) حومه ۴) مگالاپلیس

پاسخ: گزینه ۴ برخی مگالاپلیس را منطقهٔ آبر شهری نامیده‌اند.

۴۹. کدام یک از نواحی زیر از بالاترین سطح شهرنشینی برخوردار است؟

- ۱) آسیا ۲) آمریکای شمالی ۳) کارائیب ۴) اقیانوسیه

پاسخ: گزینه ۲

نواحی	آمریکای شمالی	آمریکای لاتین و کارائیب	اروپا - اقیانوسیه	آسیا	آفریقا
درصد شهرنشینی	۸۱٫۵ درصد	۷۹٫۵	۷۳٫۵ درصد - ۷۰ درصد	۴۷٫۵ درصد	۴۰ درصد

۵۰. کدام یک از موارد زیر موجب از دست دادن موقعیت و اعتبار یک شهر می‌شود؟

- ۱) تغییرات آب و هوایی   ۲) دسترسی به دریا   ۳) نزدیکی به خط آهن   ۴) منابع معدنی انرژی

پاسخ: گزینه ۱ رویدادهای سیاسی یا تغییرات آب و هوایی می‌تواند موجب از دست دادن موقعیت و اعتبار یک شهر یا انتقال آن به مکان دیگر شود.

۵۱. در قرن نوزدهم در کشورهای آسیایی و آمریکای لاتین، ورود فزاینده مهاجران روستایی به شهرها مشکلات زیادی برای روستاها و شهرها ایجاد کرد، زیرا.....

- ۱) با مهاجرت روستاییان به شهرها تولید محصولات کشاورزی کاهش یافت.   ۲) نقش و عملکرد برخی از روستاها تغییر یافت.
۳) شهرها با توسعه صنایع کارخانه‌ای با آلودگی زیست‌محیطی روبه‌رو شدند.   ۴) رشد شهرنشینی در این نواحی سریع‌تر از رشد صنعتی رخ داد.

پاسخ: گزینه ۴ با ورود کشورهای آسیایی، آفریقای و آمریکای لاتین به دوره صنعتی شدن، مهاجرت فزاینده‌ای از روستا به شهر در این دوره به وقوع پیوست؛ اما این مهاجرت‌ها با توسعه صنعتی همگام نبود، بلکه رشد شهرنشینی در این نواحی طی دوره‌های زمانی کوتاه‌تر و سریع‌تر از رشد صنعتی رخ داد.

۵۲. در قرن نوزدهم عامل مؤثر در افزایش مهاجرت از روستاها به شهرها در کشورهای توسعه‌یافته صنعتی اروپا و آمریکای شمالی چه بود؟

- ۱) کاهش مرگ و میر در روستاها   ۲) توسعه صنایع کارخانه‌ای   ۳) توسعه خطوط آهن   ۴) کمبود زمین کشاورزی

پاسخ: گزینه ۲ در سده نوزدهم و نیمه اول قرن بیستم در کشورهای توسعه‌یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی، به دنبال توسعه صنایع کارخانه‌ای، مهاجرت از روستاها به شهرها رخ داد.

۵۳. پدیده‌ی اسکان غیر رسمی یا غیر قانونی در اطراف شهرهای بزرگ، نتیجه چیست؟

- ۱) کمبود شغل   ۲) کمبود مسکن   ۳) افزایش کارتن‌خواب‌ها   ۴) گرانی مسکن

پاسخ: گزینه ۲ یکی از پدیده‌هایی که در نتیجه مشکل مسکن در اطراف شهرهای بزرگ شکل می‌گیرد، اسکان غیر رسمی یا غیر قانونی است.

۵۴. در رتبه‌بندی سکونتگاه‌های اروپایی، به دهی که کلیسا ندارد چه گفته می‌شود؟

- ۱) روستا   ۲) هاملت   ۳) شهر کوچک   ۴) شهر بزرگ

پاسخ: گزینه ۲ دهکده یا هاملت دهی است که کلیسا ندارد.

۵۵. شهرها با داشتن کدام ویژگی احتمالاً به مشکل مسکن مبتلا هستند و کدام گزینه علت نداشتن پول کافی توسط فقیران شهری برای خرید مسکن نیست؟

- ۱) تمرکز زیاد جمعیت - اختلاف طبقاتی شدید   ۲) مهاجرت گسترده - رعایت نشدن عدالت اجتماعی در توزیع درآمدها
۳) تمرکز زیاد جمعیت - نداشتن توانایی کسب درآمد   ۴) مهاجرت گسترده - بی‌توجهی حکومت‌ها به حمایت‌های تأمین اجتماعی

پاسخ: گزینه ۳ در شهرهایی که با تمرکز زیاد جمعیت یا مهاجرت گسترده روبه‌رو هستند، مسکن کافی و مناسب وجود ندارد - فقیران شهری به علت اختلاف طبقاتی شدید، رعایت نشدن عدالت اجتماعی در توزیع درآمدها و بی‌توجهی حکومت‌ها به حمایت‌های تأمین اجتماعی، پول کافی برای اجاره یا خرید مسکن ندارند.

۵۶. کدام گزینه به مگالاپلیس شمال شرق ایالات متحده آمریکا اشاره می‌کند؟

- ۱) بوستن تا واشنگتن   ۲) سانفرانسیسکو تا کالیفرنیا   ۳) اکلاهما - تگزاس   ۴) واشنگتن - اکلاهما

پاسخ: گزینه ۱ مگالاپلیس شمال شرق ایالات متحده آمریکا از (بوستن تا واشنگتن) نمونه‌ای از اولین مگالاپلیس‌های جهان هستند.

۵۷. اصلاحات ارضی یعنی.....

- ۱) تغییر کاربری زمین‌های کشاورزی و ایجاد مزارع تک‌محصولی   ۲) تغییر قوانین مالکیت زمین و توزیع مجدد آن به نفع کشاورزان
۳) تغییر کالبدی و عملکردی در روستاها و تغییر قوانین مالکیت زمین   ۴) ایجاد مزارع تک‌محصولی و توزیع محصولات به نفع کشاورزان

پاسخ: گزینه ۲ اصلاحات ارضی یعنی تغییر قوانین مالکیت زمین و توزیع محصولات به نفع کشاورزان.

۵۸. از پدیده‌های ناشی از نظام اقتصادی سرمایه‌داری کدام است؟

- ۱) گسترش حومه‌نشینی   ۲) افزایش زاغه‌نشینی   ۳) نابرابری فضایی   ۴) افزایش مصرف منابع انرژی

پاسخ: گزینه ۳ یکی از پدیده‌های ناشی از نظام اقتصادی سرمایه‌داری نابرابری فضایی است.

۵۹. افزایش شهرهای میلیونی از پدیده‌های مربوط به..... است.

- ۱) تغییرات الگوی شهرنشینی در جهان   ۲) ورود کشورها به تجارت جهانی
۳) از بین رفتن روستاها در اثر مهاجرت زیاد   ۴) توسعه کارخانه‌های صنعتی

پاسخ: گزینه ۱ یکی از مهم‌ترین پدیده‌های مربوط به تغییرات الگوی شهرنشینی در جهان، افزایش شهرهای میلیونی است.

۶۰. انواع شهرها در کدام گزینه از بزرگ به کوچک درست مرتب شده است؟

- ۱) کلان شهر - متروپل - منطقه مادرشهری - منطقه ابرشهری
 ۲) مگاسیتی - مگالاپلیس - منطقه ابرشهری - متروپل
 ۳) متروپل - کلان شهر - مگالاپلیس - مگاسیتی
 ۴) مگالاپلیس - مادرشهری - مگاسیتی - متروپل

پاسخ: گزینه ۴ معمولاً به مادرشهر (متروپل)، کلان شهر نیز گفته می‌شود. برخی نیز معتقدند که کلان شهر ترجمه و معادل واژه مگاسیتی است. با افزایش جمعیت مادرشهرها و گسترش حومه‌های آن‌ها به تدریج منطقه‌هایی با عنوان منطقه مادرشهری به وجود آمدند. در نتیجه گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر زنجیره‌ای از مادرشهرها پدید می‌آید که به آن‌ها مگالاپلیس (منطقه ابرشهری) می‌گویند.

۶۱. مؤلف کتاب‌های: «حقایق الاخبار ناصری» و «تاریخ ذوالقرنین» به ترتیب ..... و ..... می‌باشند.

- ۱) محمد جعفر خورموجی - خاوری شیرازی
 ۲) میرزا محمد صادق موسوی - محمد جعفر خورموجی
 ۳) میرزا آقاخان کرباسی - میرزا محمدصادق موسوی
 ۴) خاوری شیرازی - محمد جعفر خورموجی

پاسخ: گزینه ۱ مؤلف کتاب حقایق الاخبار ناصری ← محمد جعفر خورموجی
 مؤلف کتاب تاریخ ذوالقرنین ← خاوری شیرازی

۶۲. کدام تاریخ‌نویس درباری عصر قاجار سعی کرد آثار خود را تا حدودی از پرده‌پوشی‌ها و مداحی‌های رایج مورخان دور سازد؟

- ۱) میرزا مهدی‌خان استرآبادی
 ۲) محمد حسن‌خان اعتمادالسلطنه
 ۳) میرزا محمد جعفر خورموجی
 ۴) عباس میرزا

پاسخ: گزینه ۲ محمد حسن‌خان اعتمادالسلطنه نیز تاریخ‌نویسی درباری بود؛ اما با آگاهی از روش و بینش تاریخ‌نگاری اروپایی، گام‌های بلندی را در حوزه تاریخ‌نویسی عصر قاجار برداشت و سعی کرد آثار خود را تا حدودی از پرده‌پوشی‌ها و مداحی‌های رایج مورخان رسمی دور سازد.

۶۳. شاهرخ تا چه زمانی بر مشهد حکومت کرد؟

- ۱) تا زمان کریم‌خان
 ۲) تا زمان آقامحمدخان قاجار
 ۳) تا زمان لطفعلی‌خان
 ۴) تا زمان فتحعلی‌شاه

پاسخ: گزینه ۲ شاهرخ تا زمان آقامحمدخان قاجار بر مشهد حکومت کرد.

۶۴. چه کسی نظام پادشاهی انگلستان را برانداخت و رئیس‌جمهور شد؟

- ۱) جورج واشنگتن
 ۲) چارلز یکم
 ۳) الیور کرامول
 ۴) ملکه ویکتوریا

پاسخ: گزینه ۳ کرامول نظام پادشاهی انگلستان را برانداخت و رئیس‌جمهور شد.

۶۵. سه کشور ..... کمپانی‌هایی با نام هند شرقی تشکیل دادند.

- ۱) فرانسه - هند - انگلستان
 ۲) هند - انگلستان - آمریکا
 ۳) فرانسه - هلند - انگلستان
 ۴) هلند - هند - انگلستان

پاسخ: گزینه ۳ فرانسه - هلند - انگلستان، سه کشور تشکیل‌دهنده کمپانی‌هایی با نام هند شرقی بودند.

۶۶. نادرشاه به همراه کدام شخصیت به کمک پسر شاه سلطان حسین شتافتند؟ و در نخستین گام کجا دست به چه اقدامی زدند؟

- ۱) فتحعلی‌خان قاجار - تصرف خراسان
 ۲) آقامحمدخان قاجار - تصرف اصفهان
 ۳) کریم‌خان زند - تصرف اصفهان
 ۴) تهماسب - تصرف خراسان

پاسخ: گزینه ۱ برخی از سرداران و سران ایل‌ها مانند نادرشاه افشار و فتحعلی‌خان قاجار به تهماسب، یکی از پسران شاه سلطان حسین صفوی پیوستند و در نخستین گام خراسان را تصرف کردند.

۶۷. خزاین نادرشاه افشار در کدام منطقه نگهداری می‌شد؟

- ۱) شیراز
 ۲) کلات
 ۳) اصفهان
 ۴) قزوین

پاسخ: گزینه ۲ در دوران نادر اصفهان بازسازی شد و در منطقه کلات که محل نگهداری خزاین نادر بود، بناهای باشکوهی مانند کاخ خورشید ساخته شد.

۶۸. شاعر نامی ایران در عصر افشاریه و زندیه که از مؤسسان نهضت ادبی بازگشت بوده، چه نام داشت؟

- ۱) وحید بهبهانی
 ۲) هاتف اصفهانی
 ۳) مشتاق اصفهانی
 ۴) میرزا محمدصادق موسوی

پاسخ: گزینه ۲ هاتف اصفهانی، شاعر نامی ایران در عهد افشاریه و زندیه و از پیشروان نهضت ادبی بازگشت بوده است.

۶۹. کدام مورخ در اثر خود واقعت قتل امیرکبیر را بیان کرده و کدام مورخ در اثر خود به ستایش امیرکبیر پرداخته است؟

- ۱) میرزا محمد جعفر خورموجی - میرزا محمد جعفر خورموجی
 ۲) میرزا محمد جعفر خورموجی - میرزا آقا کرمانی
 ۳) میرزا آقا کرمانی - محمد حسن‌خان اعتمادالسلطنه
 ۴) میرزا محمد جعفر خورموجی - محمد حسن‌خان اعتمادالسلطنه

پاسخ: گزینه ۴ میرزا محمد جعفر خورموجی نخستین کسی است که واقعت قتل امیرکبیر را بازتاب داده است. محمد حسن‌خان اعتمادالسلطنه نیز در یکی از آثار خود به نام «صدرالتواریخ» امیرکبیر را ستایش کرده است.

۷۰. کدام پادشاه علاوه بر مدارا با دشمنان، همدردی با مردم و ساده‌زیستی، رفتار مناسبی نیز با اقلیت‌های مذهبی و دینی داشت؟

- ۱) لطفعلی خان   ۲) فتحعلی شاه   ۳) نادرشاه   ۴) کریم خان

پاسخ: گزینه ۴ کریم خان علاوه بر مدارا با دشمنان و همدردی با مردم و ساده‌زیستی، رفتار مناسبی با اقلیت‌های مذهبی و دینی داشت.

۷۱. کدام یک از جمله شرط‌های نادرشاه برای پذیرفتن سلطنت نمی‌باشد؟

- ۱) موروثی شدن سلطنت در خاندان او   ۲) حمایت بزرگان و رؤسای طوایف از خاندان صفوی
۳) حل اختلافات مذهبی با دولت عثمانی   ۴) پذیرش مذهب جعفری به‌عنوان مذهب رسمی کشور

پاسخ: گزینه ۲ حمایت بزرگان و رؤسای طوایف از خاندان صفوی، از جمله شرط‌های نادرشاه برای پذیرفتن سلطنت نبوده است.

۷۲. روسیه و عثمانی در زمان کدام حکومت بخش‌هایی از شمال و غرب ایران را اشغال کردند و چرا ایل افشار به مرزهای شمال خراسان کوچیدند؟

- ۱) صفویان - شکست افغان‌ها   ۲) افغان‌ها - شکست افغان‌ها
۳) صفویان - محافظت در برابر هجوم ازبکان   ۴) افغان‌ها - محافظت در برابر هجوم ازبکان

پاسخ: گزینه ۴ - روسیه و عثمانی در زمان حکومت افغان‌ها برخی از نواحی ایران را اشغال کردند.

ایل افشار که از ایل‌های قزلباش بود، برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم ازبکان در مرزهای شمالی خراسان مستقر شد.

۷۳. در کدام یک از دوران‌های زیر برای مطالعه تاریخ از باستان‌شناسی و زبان‌شناسی و ... استفاده شد؟

- ۱) دوران افشاریه   ۲) دوران زندیه   ۳) دوران قاجاریه   ۴) دوران معاصر

پاسخ: گزینه ۴ تاریخ‌نگاران جدید تلاش می‌کردند از نتایج تحقیقات علمی چون باستان‌شناسی، زبان‌شناسی و جغرافیا، جامعه‌شناسی و اسطوره‌شناسی و ... در مطالعه تاریخ بهره‌مند شوند.

۷۴. از روشنفکران فرانسوی بود که از اطاعت انسان از عقل مادی و مبارزه او با خرافات سخن گفت.

- ۱) روسو   ۲) ولتر   ۳) منتسکیو   ۴) دکارت

پاسخ: گزینه ۲ ولتر از روشنفکران فرانسوی بود که از اطاعت انسان از عقل مادی و مبارزه او با خرافات سخن گفت.

۷۵. را مرد بیمار اروپا در قرن ..... نامیدند.

- ۱) فرانسه - ۱۸   ۲) عثمانی - ۱۹   ۳) فرانسه - ۱۹   ۴) عثمانی - ۱۸

پاسخ: گزینه ۲ عثمانی را مرد بیمار اروپا در قرن ۱۹ نامیدند.

۷۶. کدام گزینه در ارتباط با شاخه‌های علوم اجتماعی، درست است؟

- ۱) کنش‌های اجتماعی، ابعاد و اجزای مختلفی دارند و با توجه به ابعاد و اجزای خود، دانش‌های مختلفی را به وجود می‌آورند.
۲) جغرافیای انسانی، مدیریت، زبان‌شناسی و روان‌شناسی اجتماعی، پدیده‌های طبیعی و اجتماعی را مطالعه می‌کنند.
۳) برخی از اندیشمندان اجتماعی، جامعه‌شناسی را علم شناخت ساختار اجتماعی دانسته‌اند و جامعه‌شناسی خرد را شکل داده‌اند.
۴) علوم اجتماعی، ابعاد مختلف بدن انسان را مطالعه می‌کند و به همین دلیل، تخصص‌های گوناگونی درباره آن ایجاد شده است.

پاسخ: گزینه ۱ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: پدیده‌های طبیعی به اشتباه مطرح شده است.

گزینه ۳: خرد ← کلان

گزینه ۴: علوم اجتماعی ← علوم طبیعی

۷۷. کدام گزینه در رابطه با عبارت زیر درست است؟

«فردی بر اثر یک اتفاق، مجبور می‌شود چهار سال به تنهایی در جزیره‌ای خالی از سکنه زندگی کند»

۱)

کسی که دانش علمی دارد، به درک عمیقی از شناخت عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد، آسیب‌ها و اشکالاتی را که به شناخت عمومی راه پیدا کرده‌اند، شناسایی می‌کند و قدرت پیدا می‌کند که از حقایق موجود در شناخت عمومی دفاع کند.

۲)

هر وقت در یک جامعه، مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن نیز فراهم می‌گردد، دانش علمی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی، شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند.

۳) دانش علمی برای زندگی اجتماعی، مانند هوا برای انسان است. انسان همواره از هوا استفاده می‌کند، اما اغلب متوجه آن نیست و از اهمیت آن غافل است.

۴) انجام دادن هر کنشی در صورت عدم در اختیار قرار دادن دانش عمومی توسط جهان اجتماعی به آدمی بسیار دشوار و طاقت‌فرسا خواهد بود.

پاسخ: گزینه ۴ عبارت صورت سؤال روایتی از فیلم سینمایی دورافتاده است. با تماشای این فیلم درمی‌یابید که انجام دادن هر کنشی چقدر دشوار می‌شد، اگر جهان اجتماعی، دانش عمومی لازم

برای انجام آن را در اختیار ما قرار نداده بود.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: توضیحات این گزینه در ارتباط با دانش علمی مطرح شده اما صورت سوال در ارتباط با دانش عمومی پرسیده است.

گزینه ۲: توضیحات این گزینه در ارتباط با دانش علمی مطرح شده اما صورت سوال در ارتباط با دانش عمومی پرسیده است.

گزینه ۳: دانش عمومی برای زندگی اجتماعی، مانند هوا برای انسان است. انسان همواره از هوا استفاده می‌کند، اما اغلب متوجه آن نیست و از اهمیت آن غافل است.

۷۸. کدام گزینه با دیدگاه «تعامل دانش عمومی و دانش علمی» در ارتباط است؟

۱) دانش علمی تنها از راه حس و تجربه و به صورت نظام‌مند به دست می‌آید.

۲) دانش علمی ضمن ریشه داشتن در دانش عمومی، امکان انتقاد از دانش عمومی و تصحیح آن را دارد.

۳) در برخی از نسل‌های این دیدگاه، مرز دانش علمی و دانش حاصل از زندگی فرو می‌پاشد.

۴) دانش عمومی در این دیدگاه در مقابل دانش علمی، ارزش ناچیزی دارد.

پاسخ: گزینه ۲ در این دیدگاه، دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود، بلکه دانش‌های فراتجربی مانند دانش‌های عقلانی و وحیانی را نیز شامل می‌شود که هر کدام ملاک سنجش و اعتباریابی خاص خود را دارد. دانش عمومی نیز دانش غیرموقوت و نامعتبر نیست، بلکه کم و بیش در آن دانش‌های حقیقی و صحیحی نیز وجود دارد. دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است. دانش علمی ضمن ریشه داشتن در دانش عمومی امکان انتقاد از دانش عمومی و تصحیح آن را دارد. دانش عمومی و دانش علمی رابطه متقابل دارند، بر یکدیگر اثر گذاشته و از هم اثر می‌پذیرند و به مرور متناسب می‌شوند. از این رو هر دانش علمی با هر دانش عمومی سازگار نیست.

۷۹. قدرت پیش‌بینی علوم اجتماعی به چه دلیل نسبت به علوم طبیعی از پیچیدگی بیشتری برخوردار است؟ به دلیل...

۱) شناسایی کنش‌های اجتماعی انسان‌ها

۲) نظم و قواعد حاکم بر جهان اجتماعی

۳) تأثیرات اجتماعات بر زندگی انسان

۴) آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی

پاسخ: گزینه ۴ قدرت پیش‌بینی در علوم اجتماعی به دلیل آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی نسبت به علوم طبیعی پیچیده‌تر است.

۸۰. کدام عبارت، درباره «رابطه دانش عمومی و علمی» در شکل روبه‌رو، درست است؟

۱) دانش‌ها نه کشف و بازخوانی واقعیت، بلکه بازسازی واقعیت هستند که انسان‌ها برای سامان دادن به زندگی خود تولید می‌کنند.

۲) دانش علمی ضمن ریشه داشتن در دانش عمومی، امکان انتقاد و تصحیح آن را دارد و با تأثیرگذاری بر یکدیگر، به مرور متناسب می‌شوند.

۳)

دانش علمی، راه کشف واقعیت و دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی است. دانش علمی پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی است.

۴) دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود بلکه دانش‌های فراتجربی را نیز شامل می‌شود که هر کدام ملاک سنجش و اعتباریابی خاص خود را دارد.

پاسخ: گزینه ۱ شکل مذکور در سؤال، مربوط به دیدگاه دوم درباره رابطه بین دانش عمومی و دانش علمی است. در این رویکرد، دانش‌ها کشف و بازخوانی واقعیت نیستند، بلکه بازسازی واقعیت هستند که انسان‌ها برای سامان دادن به زندگی خود تولید می‌کنند.

۸۱. به ترتیب عبارتهای کدام گزینه، جاهای خالی زیر را کامل می‌کند؟

(الف) در رویکرد تبیینی پدیده‌های اجتماعی مانند ..... و جامعه نیز همانند ..... در نظر گرفته می‌شود.

(ب) علوم اجتماعی زمینه ..... را فراهم می‌سازد و به افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها کمک می‌کند.

(پ) علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن، یعنی ..... را مطالعه می‌کند.

۱) پدیده‌های طبیعی، طبیعت - ظرفیت داوری - بخش خرد جامعه

۲) پدیده‌های علمی، علم تجربی - ظرفیت داوری - بخش خرد جامعه

۳) پدیده‌های طبیعی، طبیعت - فهم متقابل انسان‌ها و جوامع - پدیده‌های اجتماعی

۴) پدیده‌های علمی، علم تجربی - فهم متقابل انسان‌ها و جوامع - پدیده‌های اجتماعی

پاسخ: گزینه ۳ تشریح تمامی عبارتهای:

(الف) در رویکرد تبیینی، پدیده‌های اجتماعی مانند پدیده‌های طبیعی و جامعه نیز همانند طبیعت در نظر گرفته می‌شود.

(ب) علوم اجتماعی زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع را فراهم می‌سازد و به افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها کمک می‌کند.

(پ) علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن، یعنی پدیده‌های اجتماعی را مطالعه می‌کند.

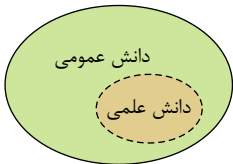
۸۲. چرا آگوست کنت بنیان‌گذار جامعه‌شناسی، نام فیزیک اجتماعی را برای این رشته برگزید؟

۱) زیرا جامعه‌شناسی به بررسی ساختار اجتماعی می‌پرداخت که این ساختار همان فیزیک اجتماع بود و به همین دلیل نام فیزیک اجتماعی را بر روی این رشته نهاد.

۲) زیرا جامعه‌شناسی در آغاز شکل‌گیری سعی داشت به علوم طبیعی به ویژه علم فیزیک نزدیک شود.

۳) جامعه‌شناسی نیز مانند علم فیزیک به بررسی تکنولوژی‌های اجتماعی موجود در جامعه می‌پرداخت و ابزار تسلط انسان بر طبیعت و اجتماع بود.

۴) رشته فیزیک از قدمت بیشتری نسبت به جامعه‌شناسی برخوردار بود و جامعه‌شناسی نیز مانند علم فیزیک به بررسی قواعد و قوانین فیزیکی جامعه می‌پرداخت.

پاسخ: گزینه ۲ جامعه‌شناسی در آغاز شکل‌گیری سعی داشت به علوم طبیعی به ویژه علم فیزیک نزدیک شود. به همین دلیل آگوست کنت بنیان‌گذار جامعه‌شناسی، ابتدا نام «فیزیک اجتماعی» را برای این رشته برگزید.

۸۳. از میان عبارات زیر کدام یک صحیح نیست؟

الف - قواعد اجتماعی ارتباط ما با یکدیگر را سامان می‌دهند، کنش‌های ما را برای یکدیگر پیش‌بینی پذیر می‌سازند و امکان مشارکت ما را در زندگی اجتماعی فراهم می‌کنند.

ب - در مناسبات میان ما انسان‌ها، نظم‌های پنهان و شگفت‌انگیزی وجود دارد که با هنر آشنایی‌زایی امر مأنوس می‌توان آن‌ها را کشف کرد.

ج - ساختار اجتماعی را در گروه‌های رسمی مانند سازمان‌ها بهتر می‌توان دید. در هر سازمانی حقوق و تکالیف مربوط به هر نقش و چگونگی روابط میان اعضا مشخص است.

د - ساختار اجتماعی یک نظام اجتماعی پویا است که همانند خودروبی است که موتور آن روشن شده و در حرکت است.

ه - نظام اجتماعی یک موجود زنده است که تلاش می‌کند با تغییر در خود و محیط، نیازهای خود را تأمین کند و خود را در بلند مدت حفظ نماید.

- ۱) الف - ب - ه   ۲) الف - ج - د   ۳) ج - ب - ه   ۴) ب - د - ه

پاسخ: گزینه ۴ تشریح عبارات‌های نادرست:

ب - آشنایی‌زایی ← آشنایی‌زایی

د - ساختار اجتماعی ← نظام اجتماعی   ساختار اجتماعی ← نظام اجتماعی

ه - یک موجود زنده است. ← همانند موجود زنده است.

۸۴. کدام گزینه، به ترتیب جدول زیر را کامل می‌کند؟

ب	ج	موفقیت‌های دانشمندان علوم طبیعی
ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی	موضوع جامعه‌شناسی تبیینی	الف

۱) تقلیل دادن انسان به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی - نظم اجتماعی - پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی

۲) تمایل جامعه‌شناسان به تأکید بر شباهت‌های جامعه و پدیده‌های طبیعی - ساختارهای اجتماعی - پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی

۳) تقلیل دادن انسان به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی - ساختار اجتماعی - پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی

۴) شکل‌گیری فیزیک اجتماعی - نظام اجتماعی - پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی

پاسخ: گزینه ۲ موفقیت‌های دانشمندان علوم طبیعی، باعث شد جامعه‌شناسان علاقه‌مند شوند تا شباهت‌های جامعه و پدیده‌های همچون ماشین و بدن انسان را برجسته کنند. ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی ساختار اجتماعی نامیده می‌شود.

موضوع جامعه‌شناسی تبیینی: پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند.

۸۵. به ترتیب علت، معنا یا مفهوم و پیامد هر یک از موارد زیر در کدام گزینه آمده است؟

- ایجاد فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح برای دانشمندان

- عدم تقلیل وجود انسان به ابعاد اجتماعی‌اش

- دوری و نزدیکی به علوم طبیعی در جامعه‌شناسی

۱) داوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آنها از سوی علوم اجتماعی - موضوعات متفاوت علوم انسانی و علوم اجتماعی - شکل‌گیری رویکردهای مختلف جامعه‌شناسی

۲) پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی - روش‌های متفاوت علوم انسانی و علوم اجتماعی - شکل‌گیری جامعه‌شناسی خرد و کلان

۳) کشف نظم و قواعد جهان اجتماعی - روش‌های متفاوت علوم انسانی و علوم اجتماعی - شکل‌گیری رویکردهای مختلف جامعه‌شناسی

۴) آگاهی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری - فرونکاستن کنش‌های انسان به کنش‌های اجتماعی او - شکل‌گیری جامعه‌شناسی خرد و کلان

پاسخ: گزینه ۱ علوم اجتماعی، ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آنها را دارند. علوم اجتماعی با داوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آنها، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌آورند.

از منظر کتاب حاضر، علوم انسانی و علوم اجتماعی موضوعات متفاوتی دارند. این نگاه وجود انسان را به ابعاد اجتماعی‌اش تقلیل نمی‌دهد و کنش‌های انسان را به کنش‌های اجتماعی او فرو نمی‌کاهد. در جامعه‌شناسی بر اساس دوری و نزدیکی به علوم طبیعی، رویکردهای مختلفی شکل گرفته است.

۸۶. وجه اشتراک علت ناقصه و تامه در کدام گزینه به خوبی تبیین شده است؟

۱) هر دو شرط لازم و کافی برای تحقق معلول هستند.

۲) عدم هر یک معلول را در پی خواهد داشت.

۳) فقط عدم علت تامه شرط عدم تحقق معلول است.

۴) هر دو شرط کافی برای تحقق معلول هستند.

پاسخ: گزینه ۲ عدم هر یک از علل تامه یا ناقصه عدم معلول را در پی خواهد داشت. اما فقط وجود علت تامه است که وجود معلول را محقق می‌سازد. هر دو شرط لازم برای تحقق معلول هستند اما فقط علت تامه شرط کافی است.

۸۷. از گزاره « قدح از دست من افتاد و نشکست » کدام مفهوم قابل برداشت است؟

- ۱ اصل وجوب علی - معلولی را انکار می‌کند. ۲ می‌تواند به عنوان رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده تلقی گردد.
- ۳ یکسان عمل کردن طبیعت و نظم‌پذیری را خدشه‌دار کرده است. ۴ شروط لازم و کافی برای تحقق معلول فراهم نشده است.

پاسخ: گزینه ۴ گاهی اوقات از تمامی اجزا و عوامل تحقق یک پدیده آگاه نیستیم. از این جهت گمان می‌کنیم که علت به طور کامل وجود دارد، ولی هنوز معلول محقق نشده است.

۸۸. پایه‌گذار فلسفه‌ای در قرن ۱۳ میلادی است که تا حدودی متکی به ..... و بیشتر به ..... بود.

- ۱ آکوئیناس - ابن‌سینا - ابن‌رشد ۲ کاپلستون - ابن‌سینا - ابن‌رشد
- ۳ ایروتسو - ابن‌سینا - ابن‌رشد ۴ آکوئیناس - ابن‌رشد - ابن‌سینا

پاسخ: گزینه ۴ توماس آکوئیناس پایه‌گذار مکتب فلسفی «تومیسیم» در اروپا است که هنوز هم به‌نام وی در جریان است. او فلسفه‌ای را در اروپا پایه‌گذاری نمود که بیشتر متکی به دیدگاه‌های ابن‌سینا و تاحدودی «ابن‌رشد»، دیگر فیلسوف مسلمان بود.

۸۹. درباره قضیه « دیو، دیو است. » کدام تحلیل قابل برداشت است؟

- ۱ حمل محمول بر موضوعش وجوبی است. ۲ محال است که موضوع این محمول را بپذیرد.
- ۳ رابطه بین موضوع و محمول امکانی است. ۴ موضوع قضیه ممکن‌الوجود بالغیر است.

پاسخ: گزینه ۱ هنگام بررسی نوع رابطه بین موضوع و محمول، کاری به واقعیت بیرونی نداریم. یعنی اینکه موضوع در عالم خارج این ویژگی را دارد یا ندارد مورد بحث نیست. عبارت فوق متناظر با این اصل بدیهی است که هر چیزی خودش، خودش است؛ چه آن شی وجود خارجی داشته باشد چه نداشته باشد، بنابراین حمل هر محمولی بر خودش، وجوبی است.

۹۰. با علم به اینکه موجودی در تاریکی است اما نمی‌دانیم آن موجود چیست، کدام گزاره درباره آن صادق است؟

- ۱ تفاوت وجود و ماهیت در فضای تاریک ۲ مغایرت وجود و ماهیت
- ۳ اصل بدیهی واقعیت‌های مستقل از ذهن ۴ عینیت وجود و ماهیت در ذهن

پاسخ: گزینه ۲ از دلایلی که برای مغایرت وجود با ماهیت ارائه می‌شود همین است که اگر وجود و ماهیت عین یکدیگر بودند، علم به وجود شیئی، به معنای شناخت ماهیت آن شیء هم محسوب می‌شد. در حالی که همین نمونه مورد اشاره در صورت سوال این مغایرت را نشان داد.

۹۱. رابطه کدام دو مفهوم در مقابل آن به‌درستی ذکر شده است؟

- ۱ جسمانیت برای هوا: امکانی ۲ موجود بودن برای دیو: امتناعی ۳ گیاه بودن برای افاقیا: وجوبی ۴ موجود بودن برای روح: وجوبی

پاسخ: گزینه ۳ حمل جسم برای هوا وجوبی است. موجود بودن برای دیو امکانی است. دیو می‌تواند باشد، می‌تواند نباشد. روح هم ماهیتی امکانی دارد. یعنی می‌توانست باشد، می‌توانست نباشد.

۹۲. وقتی از واقعیت یک موجود سخن می‌گوییم:

- ۱ منظور ما، انحصاراً ماهیت آن موجود است. ۲ واقعیت را به وسیله جزئی خارج از آن بر مفهوم حمل کرده‌ایم.
- ۳ آن موجود در ذهن ما به دو جزء هستی و چیستی تحلیل می‌شود. ۴ این احتمال وجود دارد که از قضیه‌ای استفاده نکرده باشیم.

پاسخ: گزینه ۳ وقتی از واقعیت یک موجود سخن می‌گوییم، یک قضیه دو جزئی داریم که موضوع آن ماهیت و محمول آن وجود است، مانند: ستاره (چیستی) و هست (هستی).

۹۳. کدام گزینه ممتنع‌الوجود است؟

- ۱ مستطیل سبز ۲ شریک خداوند ۳ انسان ۴ آخرت

پاسخ: گزینه ۲ برخلاف دیگر گزینه‌ها، وجود شریک برای خداوند متعال در حالت امتناع قرار دارد.

۹۴. ماهیت و وجود اشیا در ..... از هم جدا هستند و این، یعنی .....

- ۱ واقعیت - مغایرت مفهوم آنها ۲ ذهن - مغایرت مفهوم آن دو ۳ ذهن - اعتباری بودن ماهیت ۴ واقعیت - مغایرت ماهیت آن دو

پاسخ: گزینه ۲ ماهیت و وجود اشیا در ذهن جدا و مغایرند، پس از نظر مفهومی با هم مغایر هستند نه از لحاظ مصداقی و این امر ناشی از قدرت انتزاع ذهن انسان است که یک واقعیت را می‌تواند به دو مفهوم جدا (یعنی وجود و ماهیت) متمایز کند.

۹۵. کسی که آهنی را حرارت بسیار می‌دهد و معتقد است که احتمال دارد آهن منبسط شود یا ممکن است که تغییری نکند کدام معنای اتفاق را پذیرفته است؟

- ۱ چهارم ۲ سوم ۳ اول ۴ دوم

پاسخ: گزینه ۳ معنای اول اتفاق این است که رابطه ضروری میان علت و معلول وجود ندارد. یعنی ممکن است علت (تامه) باشد و معلول به وجود نیاید.

۹۶. درباره ضرب المثل «خواستیم ابرو را درست کنیم چشم را هم کور کردیم»، کدام عبارت درست است؟

- ۱) هدفمندی زنجیره حوادث را انکار کرده است.   ۲) با هیچ یک از اصول علیت، وجوب و سنخیت منافات ندارد.
- ۳) پذیرش اتفاق به معنای اول است.   ۴) اصل سنخیت را زیر سوال برده است.

پاسخ: گزینه ۲ این ضرب المثل با اتفاق به معنای چهارم هماهنگ است. زیرا آسیب رساندن به چشم جز برنامه و هدف ما نبوده است، بلکه مربوط به علم ناقص و محدود ما نسبت به حوادث پیرامونی است. لذا این معنای اتفاق با هیچ یک از اصول و لوازم علیت مخالف نیست.

۹۷. در چه صورت می توان عبارت «اژدهای سه سر هست.» را تصدیق کرد؟

- ۱) اگر ماهیت مفهومی مشابه مفهوم وجود باشد.   ۲) هنگامی که وجود و ماهیت مغایرت پیدا کنند و از هم جدا باشند.
- ۳) هنگامی که این واقعیت، موضوع ادراک و شناخت قرار بگیرد.   ۴) اگر وجود را عین ماهیت یا جزء آن بدانیم.

پاسخ: گزینه ۴ اگر مفهوم وجود عین مفهوم ماهیت یا جزئی از آن بود، هر ماهیتی از جمله اژدهای سه سر را که همه تصور می کنیم، برای اثبات وجود آن کافی بود.

۹۸. «واقعیت واحد» و «مفاهیم متعدد» به ترتیب، به کدام یک از موارد زیر صدق می کند؟

- ۱) وجود - ماهیت   ۲) ماهیت - انسان   ۳) انسان - اسب   ۴) جوهر - انسان

پاسخ: گزینه ۱ واقعیت واحد: وجود (محمول)
مفاهیم متعدد ماهیت (موضوع)

۹۹. رابطه میان موضوع و محمول در قضایای «برخی دانشجویان دیپلمه نیستند.» و «استوانه وزن ندارد.» به ترتیب، کدام است؟

- ۱) امکانی - امکانی   ۲) امکانی - وجوبی   ۳) امتناعی - امتناعی   ۴) امتناعی - وجوبی

پاسخ: گزینه ۲ موضوعی را که نسبت به محمول وجود، رابطه حتمی دارد، وجوبی می گویند. مثل قضیه دوم. موضوعی را که نسبت به محمول وجود، رابطه احتمالی دارد، امکانی می گویند. مثل قضیه اول

۱۰۰. حمل محمول بر موضوع در کدام گزینه متفاوت با سایر گزینه هاست؟

- ۱) اسب تک شاخ، تک شاخ است.   ۲) کلاغ، سیاه است.   ۳) عدد چهار، فرد نیست.   ۴) شریک خداوند، ممتنع الوجود است.

پاسخ: گزینه ۲ حمل ذاتی یک شیء بر خود آن شیء و ذات وجوبی است. صرف نظر از این که آن ماهیت وجود دارد یا خیر. پس حمل تک شاخ بر اسب تک شاخ ضروری است. فرد نبودن عدد چهار هم ضروری است. همچنین حمل مفهوم «ممتنع الوجود» بر شریک خدا وجوبی است. رنگ کلاغ جزء ذات و ماهیت آن نیست. در نتیجه سیاه بودن برای کلاغ امکانی است.

۱۰۱. کدام ویژگی، بیشتر تابع ریش یا پختگی است؟

- ۱) زبان آموزی   ۲) رشد اجتماعی   ۳) کنترل هیجانات   ۴) کسب مهارت حل مسئله

پاسخ: گزینه ۱ کسب مهارت حل مسئله، کنترل هیجانات و رشد اجتماعی، مهارتهایی هستند که در اثر یادگیری و با توجه به عوامل محیطی حاصل می شوند، اما زبان آموزی تحت تأثیر تغییرات زیست شناختی مغز بوده و بیشتر تابع ریش یا پختگی است.

۱۰۲. با توجه به جامع ترین تعریف از روان شناسی، هریک از جملات زیر به کدام وجه از ویژگی دوگانه این تعریف اشاره دارد؟

الف) نگین به دلیل عدم توجه و آینده نگری در اولویت بندی اهداف خود، دچار احساس سرخوردگی و شکست شده است.

ب) حامد با تماشای مسابقات ژیمناستیک در سطح جهانی، به ادامه فعالیت خود در این حوزه می پردازد و هر روز ورزش می کند.

ج) محمد به عنوان یک قاضی به قضاوت رفتارهای مجرمانه می پردازد.

- ۱) رفتار - رفتار - شناخت   ۲) فرایند ذهنی - رفتار - شناخت   ۳) فرایند ذهنی - فرایند ذهنی - رفتار   ۴) شناخت - رفتار - رفتار

پاسخ: گزینه ۲ جامع ترین تعریف روان شناسی به ۲ مفهوم تأکید دارد: ۱- رفتار ۲- فرایندهای ذهنی یا همان شناخت

الف ← احساس سرخوردگی به فرایند ذهنی یا شناخت مرتبط است.

ب ← فعالیت کردن و ورزش کردن به رفتار اشاره دارد.

ج ← از قضاوت رفتارهای مجرمانه صحبت شده که چون قضاوت در این مورد یک امر ذهنی است، پس به شناخت باز می گردد.

۱۰۳. با توجه به سطوح مختلف شناخت پاسخ جاهای خالی در جدول زیر کدام گزینه است؟

تعریف	سطوح شناخت
به کمک این سطح یک یا چند محرک انتخاب می‌شود.	(الف)
(ب)	ادراک
محفظه‌ای که تفسیرهای خود را در آن نگهداری می‌کنیم.	حافظه
(پ)	انواع تفکر

- ۱ (الف) توجه (ب) تفسیر محرک‌های انتخابی (پ) شناخت عالی
 ۲ (الف) احساس (ب) عالی‌ترین مرتبه شناخت (پ) شناخت پایه
 ۳ (الف) توجه (ب) تفسیر محرک‌های انتخابی (پ) شناخت پایه
 ۴ (الف) احساس (ب) عالی‌ترین مرتبه شناخت (پ) شناخت عالی

پاسخ: گزینه ۱ (الف) به کمک توجه یک یا چند محرک احساس شده، انتخاب می‌شود.
 (ب) ادراک به معنای تفسیر و دریافت محرک‌های انتخابی می‌باشد.
 (پ) به انواع تفکر شناخت عالی گفته می‌شود.

۱۰۴. این بیان نوجوان «من فقط به مصالح خودم اهمیت می‌دهم و مسائل دیگران به من مربوط نیست»، به کدام جنبه از رشد مربوط می‌شود؟

- ۱ اخلاقی ۲ اجتماعی ۳ شناختی ۴ هیجانی

پاسخ: گزینه ۱ جمله «من فقط به مصالح خود اهمیت می‌دهم و مسائل دیگران به من مربوط نیست» به رشد درک اخلاقی در دوره نوجوانی مربوط می‌شود.

۱۰۵. متن زیر به کدام یک از جنبه‌های مختلف رشد انسان، در فراخنای زندگی، اشاره‌ای نکرده است؟

«علی دارای روابط عمومی بالایی است و دوستان زیادی دارد، اما در اثر کوچک‌ترین اختلافی با آن‌ها عصبانی شده و واکنش نشان می‌دهد ولی پس از گذشت مدت اندکی می‌تواند به خود مسلط شود و به دنبال راه‌حل عاقلانه‌ای بگردد.»

- ۱ اخلاقی ۲ هیجانی ۳ اجتماعی ۴ شناختی

پاسخ: گزینه ۱ به جنبه اخلاقی علی اشاره‌ای نشده است.

روابط عمومی بالا ← اشاره به جنبه اجتماعی

عصبانی شدن ← اشاره به جنبه هیجانی

دنبال راه‌حل عاقلانه گشتن ← اشاره به جنبه شناختی

۱۰۶. کدام گزینه در مورد «روانشناسی رشد» درست می‌باشد؟

- ۱ به آن فراخنای زندگی یا life span هم گفته می‌شود.
 ۲ شاخه‌ای از علم پزشکی است.
 ۳ در روان‌شناسی رشد می‌توان جنبه‌های مختلف انسان را از یکدیگر تفکیک کرد.
 ۴ تغییراتی را که از زمان تولد تا زمان مرگ در آدمی رخ می‌دهد، مطالعه می‌کند.

پاسخ: گزینه ۳ تشریح عبارات نادرست:

۱) طول زندگی افراد، فراخنای زندگی (life span) گفته می‌شود.

۲) شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است.

۴) تغییراتی که از زمان تشکیل نطفه تا زمان مرگ رخ می‌دهد را مطالعه می‌کند.

۱۰۷. به ترتیب با توجه به چگونگی شکل‌گیری سطوح مختلف شناخت، «عالی‌ترین مرتبه شناخت» چیست و از نظر متخصصان، «شناخت پایه» شامل چه فرآیندهایی است؟

- ۱ استدلال و قضاوت - توجه، ادراک و حافظه
 ۲ استدلال و قضاوت - احساس و انواع تفکر
 ۳ حل مسئله و تصمیم‌گیری - توجه، ادراک و حافظه
 ۴ حل مسئله و تصمیم‌گیری - احساس و انواع تفکر

پاسخ: گزینه ۳ شناخت پایه = حافظه → ادراک → توجه / به انواع تفکر شناخت عالی می‌گویند.

حل مسئله و تصمیم‌گیری عالی‌ترین مرتبه شناخت هستند.

۱۰۸. در ارتباط با دوقلوهای همسان و ناهمسان کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) دوقلوهای همسان حتماً باید هم جنس باشند اما دوقلوهای ناهمسان می‌توانند هم جنس یا غیرهم جنس باشند.
- ۲) علت ویژگی‌های وراثتی یکسان در دوقلوهای همسان این است که هر دو از یک تخمک به وجود آمده‌اند.
- ۳) اگر دوقلوه‌ها از دو تخمک جدا به وجود آمده باشند و هر دو از نظر جنسیت یکسان باشند، احتمال دارد که همسان باشند.
- ۴) دوقلوهای همسان از لحاظ ظاهر و رفتار بیشتر اوقات قابل تشخیص نیستند.
- پاسخ: گزینه ۳ دوقلوهای همسان از یک تخمک به وجود می‌آیند.

۱۰۹. چرا اطلاعات حافظه ارزشمند است؟

- ۱) زیرا می‌تواند تفکر ما را بسازد.
- ۲) زیرا باعث ارادی‌تر شدن توجه ما می‌شود.
- ۳) زیرا محرک‌های بیرونی را به اطلاعات معنادار تبدیل می‌کند.
- ۴) زیرا باعث شکل‌گیری توجه متمرکز می‌شود.
- پاسخ: گزینه ۱ اطلاعات حافظه به این دلیل ارزشمند است که می‌تواند تفکر ما را بسازد.

۱۱۰. هر کدام از عبارات زیر به ترتیب، متناسب با موارد مذکور در کدام گزینه‌اند؟

- وجه تمایز مواجهه دانشمندان و افراد عادی با پدیده‌ها
- علت محدودیت روش علمی در روان‌شناسی
- اولین مرحله شناخت پایه

- ۱) ابهام‌زدایی - پیچیدگی موضوع - توجه
- ۲) قاعده‌مندی - مسائل اخلاقی - احساس
- ۳) منظم بودن - مسائل اخلاقی - احساس
- ۴) قاعده‌مندی - پیچیدگی موضوع - توجه

پاسخ: گزینه ۴ - مواجهه دانشمندان با مسائل و پدیده‌ها، برخلاف فرد عادی، منظم و قاعده‌مند است. - به دلیل رعایت مسائل اخلاقی و نیز پیچیدگی پژوهش‌های مربوط به انسان (موضوع روان‌شناسی)، روش علمی همواره با محدودیت‌هایی مواجه است. - شناخت پایه به فرآیندهای توجه، ادراک و حافظه اطلاق می‌شود.

۱۱۱. حل مسئله، بیانگر کدام جنبه از رشد انسان است؟

- ۱) اجتماعی
- ۲) اخلاقی
- ۳) هیجانی
- ۴) شناختی

پاسخ: گزینه ۴ حل مسئله، از توانایی‌های مربوط به رشد شناختی است.

۱۱۲. کدام گزینه در ارتباط با رشد نادرست است؟

- ۱) دوچرخه‌سواری مهارتی نیست که صرفاً در نتیجه تغییرات رشدی حاصل شده باشد، بلکه تمرین و آموزش مکرر نقش زیادی در آن دارد.
- ۲) هر فردی از ابتدای تشکیل نطفه خصوصیات ثابتی به دست نمی‌آورد و برای شکل‌گیری خصوصیات در افراد به آموزش و محیط‌های مناسب نیاز است.
- ۳) روان‌شناسان رشد معتقدند ویژگی‌های افراد و تغییراتی که در طول دوره زندگی، از دوره کودکی تا دوره سالمندی در افراد رخ می‌دهد، می‌تواند معلول دو دسته عوامل وراثتی و محیطی باشد.
- ۴) بیت «زینهار از قرین بد زنهار / و قنارینا عذاب النار» اشاره به عامل محیطی در تغییرات رشد دارد.
- پاسخ: گزینه ۳ روان‌شناسان رشد معتقدند که ویژگی‌های افراد و تغییراتی که در طول زندگی از دوره جنینی تا دوره سالمندی در افراد رخ می‌دهد، می‌تواند معلول دو دسته عوامل وراثتی و محیطی باشد.

۱۱۳. به ترتیب ابیات (الف) و (ب) به کدام یک از عوامل مؤثر بر رشد اشاره دارند؟

- الف) گر ببندی اسب تازی را زمانی پیش خر رنگشان همگون نگردد طبعشان همگون شود
- ب) نیست ممکن نکند صحبت نیکان تأثیر گل به خورشید رسانید سر شبنم را

- ۱) وراثتی - زیستی
- ۲) یادگیری - آمادگی خاص نهفته
- ۳) وراثتی - محیطی
- ۴) محیطی - محیطی

پاسخ: گزینه ۴ عوامل محیطی مؤثر بر رشد در بیرون از فرد وجود دارند و بر نحوه بروز تغییرات در جنبه‌ها و در مراحل مختلف رشد تأثیر گذار است.

۱۱۴. تفاوت ادراک و احساس چیست؟

- ۱) ادراک یعنی دریافت ساده اطلاعات و احساس یعنی تفسیر آنها.
- ۲) ادراک از طریق گیرنده‌های حسی صورت می‌گیرد و احساس نتیجه تحریک این گیرنده‌های حسی است.
- ۳) حواس مختلف در شکل‌گیری احساس نقش دارند و ادراک به آنها معنا می‌بخشد.
- ۴) ادراک پیش از احساس به دریافت اطلاعات حسی می‌پردازد.
- پاسخ: گزینه ۳ دریافت اطلاعات حسی از طریق گیرنده‌های حسی را احساس می‌گویند؛ ولی ادراک فرایندی است که از طریق آن، محرک‌های مورد توجه را بازشناسی و تفسیر می‌کنیم.

۱۱۵. به ترتیب پاسخ هر یک از عبارات‌های زیر در کدام گزینه به درستی ذکر شده است؟

- الف) عوامل ایجادکننده صفاتی که از قبل در فرد نهفته است، کدام‌اند؟
- ب) کدام عامل نقش تعیین‌کننده‌ای در رسش افراد برای تغییرات دارد؟
- ج) از لحاظ رشد جسمانی به طور میانگین، کودک در کدام سن بدون کمک می‌تواند راه برود؟

- ۱) الف) عوامل محیطی، ب) وراثت، ج) دوازده ماهگی
- ۲) الف) عوامل وراثتی، ب) محیط، ج) پانزده ماهگی
- ۳) الف) عوامل محیطی، ب) محیط، ج) دوازده ماهگی
- ۴) الف) عوامل وراثتی، ب) وراثت، ج) پانزده ماهگی

پاسخ: گزینه ۴ عوامل وراثتی ← ایجادکننده صفاتی که از قبل در فرد نهفته است.
وراثت ← عامل تعیین‌کننده در رسش افراد برای تغییرات به طور میانگین کودک در ۱۵ ماهگی می‌تواند بدون کمک راه برود.

مؤنستری آف ایجوکیشن
گورنمنٹ آف پنجاب

آیین علوی